

BÖLÜM 10

KALP VE DOLAŞIM SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Eda Ayten KANKAYA¹

Giriş

Kalp ve damarlardan oluşan kardiyovasküler sistem oksijen ve besin maddelerini taşıyan kanın vücutta dolaşımını sağlar. Sistemde ortaya çıkan bir bozukluk vücudun bütün sistemlerini etkiler. Birçok belirti ve bulgu ortaya çıkar. İlk inceleme genel görünüm ve hastanın duruşu ile başlar. Hastanın başvuru nedenini araştırılarak öykü alınır. Ayrıca hastada göğüs ağrısı, nefes darlığı, ayak/bilek şişmesi, kalp çarpıntısı ve bayılma, öksürük ve kanlı balgam, gece idrara kalkma, siyanoz ve intermittan klodikasyon gibi eşlik eden bulgular hakkında da bilgi alınır. Kalp ve dolaşım sisteminin değerlendirmesinde, fizik muayenenin temel adımları olan gözlem, palpasyon, perküsyon ve oskültasyon kullanılır. Fizik muayene tüm vücutta baştan ayağa değerlendirilerek yapılır. Kalp ve damarların değerlendirilmesi yalnızca dolaşım sistemi hakkında bilgi vermekle kalmaz, aynı zamanda solunum sistemi, böbrekler olmak üzere pek çok sistem hakkında önemli bilgiler verir (1,2,3).

Kalp mediastinal boşlukta, sternumun arkasında akciğerler, özofagus ve diyafragma arasında bulunur. Sistol ve diyastol ile sürekli olarak akciğerlere ve vücudun diğer organlarına kan pompalar. Kan akışının tek yönlü ilerlemesini sağlamak ve kanın geriye dönüşünü engellemek üzere atriyum ve ventriküller arasında atriyoventriküler kapaklar bulunur. Pulmoner arter ve aortadaki kanın ventriküllere geri dönmesini ise semilunar kapaklar önler (4,5). Kalp ve kan damarları, kardiyovasküler sistemi oluşturur. Kalp, vücudun her tarafına kan

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, edaayten.kankaya@deu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-2519-4732

Sonuç

Kalp ve dolaşım sistemi muayenesinde hasta tepeden tırnağa değerlendirilir. Hasta ile ilk karşılamadan itibaren başlayan ve hastanın genel görünümü değerlendirilmesi, öykü alınması, hastanın mevcut şikayetlerinin dinlenmesi ve fizik muayenenin adım adım yapılması çok önemlidir. Muayene kalp ve dolaşım sisteminin fonksiyonları hakkında ipucu vermekle kalmaz aynı zamanda diğer sistemlerin işlevlerine yönelik de bilgi verir. Fizik muayeneden elde edilen veriler bakımın planlanmasında oldukça önemlidir. Fizik muayene ve öykü alma ile elde edilen veriler hastanın kendini güvende hissetmesine ve iletişimin güçlenmesine de destek olur.

KAYNAKÇA

1. European Society of Cardiology. Textbook of Cardiovascular Nursing. Eds: Jennings C, Astin F, Fitzsimons D, Lambrinou E, mNeubeck L, Thompson DR. Birleşik Krallık, OUP Oxford, 2021.
2. Olson, K. (Ed.). Oxford handbook of cardiac nursing. Oxford University Press. 2021
3. Morton PG, Thurman, P. Critical care nursing: a holistic approach. Lippincott Williams & Wilkins. 2023
4. DiSabatino A, Bucher L. Nursing assessment cardiovascular system. In: Lewis SL, Dirksen SR, Heitkemper MM, Bucher L, Harding MM, eds. Medical Surgical Nursing, Assessment and Management of Clinical Problems. 9th ed. St. Louis, Missouri: Elsevier, Mosby; 2014. p.686-708.
5. Cotter L. Taking a history and the examination of the cardiovascular system. Medicine 2018;46(8):437-442.
6. Higgins JP. Physical examination of the cardiovascular system. International Journal of Clinical Cardiology. 2015; 2(suppl 1):1-7.
7. Turan Kavrıdım S, Özer Z. Kardiyovasküler Fizik Muayene: Bir Hemşirelik Bakım Değerlendirmesi. Türkiye Klinikleri J Nurs Sci. 2018;10(3):238-50 doi: 10.5336/nurses.2018-61104
8. Fang JC, O’Gara PT. The history and physical examination: an evidence-based approach. In: Mann DL, et al., editors. Braunwald’s Heart Disease: a Textbook of Cardiovascular Medicine. 10th edition. Philadelphia, PA: Elsevier/Saunders, 2015:95–113.
9. Alkhaqani AL.. Nursing assessment of cardiovascular system: importance of history taking and physical examination. Journal of Advance Medical Sciences. 2023; 3(2): 09-19.
10. Bickley LS. Bates Fizik muayene ve anamnez alma, Karan MA (çeviri ed). Nobel tıp kitabevi/İstanbul, 2015
11. Yava A, Koyuncu A. Kalp ve Dolaşım Sisteminin Değerlendirilmesi. In: Sağlığın Değerlendirilmesi ve Klinik Karar verme Ed: Eti Aslan F. Akademisyen Kitabevi/Ankara. 2017
12. Bailey MA, Griffin, KJ, Scott DJA. Clinical assessment of patients with peripheral arterial disease. In Seminars in interventional radiology. 2014;31(4):292-299 Thieme Medical Publishers.

13. Pahal P, Goyal A. Central and Peripheral Cyanosis. In: StatPearls. StatPearls Publishing, Treasure Island (FL); 2022. PMID: 32644593.
14. <https://www.aafp.org/pubs/afp/issues/2013/0715/p102.html> Erişim tarihi: 7.9.2023
15. Zemaitis MR, Boll JM, Dreyer MA. Peripheral Arterial Disease. In: StatPearls. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2023.
16. <https://toraks.org.tr/site/news/3453> Erişim tarihi: 7.9.2023
17. Bickley L, Szilagyı PG. Bates' guide to physical examination and history-taking. Lippincott Williams & Wilkins.2012
18. <https://forum.sesanltd.com.tr/t/kalp-yetmezligi/1292>
19. Cox CL, Boyd, CE. Examination of the Cardiovascular System. Physical Assessment for Nurses and Healthcare Professionals. Chapter 4. 2019: 67-97
20. Varghees VN, Ramachandran KIA novel heart sound activity detection framework for automated heart sound analysis. Biomedical Signal Processing and Control. 2014;13:174-188.
21. https://aci.health.nsw.gov.au/__data/assets/pdf_file/0005/458186/Neurovascular-Assessment-presentation.pdf Erişim tarihi: 7.9.2023